

GALATIA

Hini oma'-atan tay an libju

Hitay an tula' ja intula' Apostol Paul hay hachi namati ad Galatia. Hato eGalatia an namati ay Kristo ja agkhuy cha narpu hi ohan pfuglay. Allon hana nun-achar ay tay Biblia an hini allon Paul hi Galatia ja hato pfuglay an Iconia, Lистра, Derbe, ja Antokya ad Pisidia. Hay hato an pfuglay ja chichay immajan cha Paul ay Barnabas chin pengpenghan chi i cha nunlawlagwan ta i cha engkaskasaba hini Ebanghelyon Hesu Kristo (Acts Kapitulo 13 ja 14). Cho-or hachi tataku ay cha tay an pfuglay chi namati chin khun cha itudtuchu. Muti unot nakak cha Paul ja gwa hachi Hudju an immuy ta nepallog cha an i nuntudtuchu ja inallilaw cha hachi namati. Hay allon cha ja hana munhochor ay ni namatiyan cha ay Kristo ja angkhay ja achi cha mi'takhu ay Apo Jos. Mahapor anu an unuchon chin Urchin Moses an nichat ay chicha an Hudju. Pinahiw cha khu hi Paul, ti allon cha an achi umannung hini khuna itudtuchu, ti un narpu ay ni nomnom na. Ja allon cha hi pfu-un umannung an apostol hija ti agkhuy nidchum hachi apostol an khun mitnud ay Hesus chin agawwachaana heto lota.

Hotti unot chengngor Paul hato ja nuntula' hay hachi namati ad Galatia ta annilaon cha hini umannung an ituchun Apo Jos an oma'-atan hay hato. Intukhun Paul an ma-id uchumna hi aton cha an mi'takhu nu pfu-un hini i cha pamatiyan an hi Hesu Kristo chi natoy khapo hi pfahor cha, hot mahaniyan cha hi i cha adusaan ay Apo Jos, an achi hini pangunuchan cha ay ni Urchin Moses. Ja inali na khu an hi Hesu Kristo chi namili ay hija an numpfalin hi apostol, ja inapfulut khu hachi pangpangulun chi namati an gway kalintikhana an muntudtuchu. Hay hato chi intula' Paul.

1 ¹ Ha-in hi Paul an oha an apostol Hesu Kristo. Pfu-un hay takhu chi nannag ja namili

ay ha-in an mumpfalin hi apostol. Ti hay namili ay ha-in ja hi Hesu Kristo ja hi Jos Ama an

nummahu ay hija. ² Tayya an muntula-a' ay cha'ju an namati an khun ma-am-amamung an mummeha hay hana apfuglapfuglay hinad Galatia. Ja tayya an hato i-ibpfa an namati heto ja pi'pakumustaan cha'ju.

³ Hi Jos Ama ja hi Apo Hesu Kristo chi mangkhohkhohan ay cha'ju ja mangchat hi pomhochan chi pi'takhuwan ju.

⁴ Hi Hesu Kristo ja inchat na chin achor na hi nang-atajana hana pfahor ta-o, ta mergwang ta-o hi i ta-o elakhatan hana napupukhit an khun aton chi tatakhu ad ugwani, ti hitay chi penhod Jos Ama hi ma-at. ⁵ Hi Apo Jos chi mipapfagpfagto hi ma-id chi pogpogna. Amen.

Un na-ohha hini Ebanghelyon Apo Jos

⁶ Ngay ngachah ni chengngor u an un aju agkhu pa'-ihu'pap an namati ja chin-ug ju gwot hi Apo Jos an nangajakhan ay cha'ju ta mi'takhu aju khapo ay ni khohkhoh Kristo. Ja inunud ju agkhu hana nat-on an tudtuchu an khemhon ju un umannung an Ebanghelyo muti pfu-un. ⁷ Hay oma'-atana ja ma-id uchumna hi Ebanghelyo, ti un na-ohha. Muti hay hana uchumna an immali hina gwachaan ju ja un cha'ju ulagwon, ja podhon cha an lomanon hitay Ebanghelyon Kristo. ⁸ Hay allo' ja nu gway mangaskasaba hi achi mi'padchung chin engkasaba mi ay cha'ju, ja dusaon Apo Jos hi ma-id chi pogpogna. Ti anong un

cha'mi an apostol ja anong un hay angher an narpu ad langit, nu lomanon mi chin intuchu mi, ja madusa ami. ⁹ Hitay chin ina-alli mi ja tan ipiggwa' an mangali ad ugwani, an hay mangaskasaba hi achi mi'padchung ay ni Ebanghelyo an inapfulut ju chin hopapna, ja madusa ad impferno hi ma-id chi pogpogna.

¹⁰ Ay tay khun u puntudtuchugwan ja pfu-un hay pa-idayawa' hi takhu chi mahapor u an hay dayaw Apo Jos ay ha-in. Ja pfu-un khu hana tatakhu chi penhod u an pa-anlaon, ti nu amat hina ayya hot achiya' mipfilang hi pfaar Kristo.

Hi Apo Jos chi nangpa-innila ay Paul hana khuna ekasaba

¹¹ A-akhi an namati, hay podho' hi ipa-innila ja hitay ayya Ebanghelyo an engkasaba' ja agkhuy narpu hi nomnom chi takhu. ¹² Pfu-un hay takhu chi nun-achala' ja ma-id oh-ohha hi nangtuchu ay ha-in, an un hi Hesu Kristo chi nangpa-innila ay tay khun u ituchu.

¹³ Inannila ju chin nitagtakhuwa' an oha an Hudju, an limmapoh chin enat u an namarpalikhat hay hana tatakhu Apo Jos an namati ay Hesu Kristo ta ma-umah cha. ¹⁴ Ja enapfak u hachi cho-or an papadchung u an Hudju ay ni enat u an nangunud hay hana pammati mi, ti enephod u an khenokhotan chin ugali an

intuchun chin a-apo mi hichin hophopapna. ¹⁵ Muti engkhohkhohana' ay Apo Jos, ti piniliya' chin agkhuy u pay nitu'khungan, ja tayya an enajakhana' ad ugwani an munserbi ay hija. ¹⁶ Hi Apo Jos ja inhumang na an nangpa-innila ay ha-in ay ni oma'-atan Hesu Kristo an Empfalay na, ta ekasaba' ay cha nuy Hentil. Ma-id oh-ohhah takhu hi numpatuchugwa', ¹⁷ ja agkhuja' immuy ad Jerusalem an i mi'hapit hachi nahnahhun an apostol, an una' immuy hichi ad Arabia ja una' mumpfangngad ad Damaskus.

¹⁸ Ja umuy hi toloy tagwon hi namatiya' ja una' umuy ad Jerusalem an i mi'-an-annila ay Peter, hotti nunnanannonga' hi agawwachaana hi chugwah markhachu. ¹⁹ Ma-id uchumna hi apostol hi chinittum u, an un angkhay hi James an akhin Apo Hesus. ²⁰ Anilan Apo Jos an umannung hay hatu khun u itula' an achiya' munlahlah.

²¹ Nakhibpfoh hatu ja immuja' hana pfuglay ad Syria ja ad Silisy. ²² Hachi ayya namati ay Kristo ad Judea ja agkhuja' pay tinikhaw, ²³ an un cha chengngor ja angkhay an, "Chin takhu an namarpalikhat ay chita-o an namati ta gway aton ta-o an man-ug ay tay pammati ja niya an ad ugwani ja khuna ekasaba hitay pinahiw na." ²⁴ Hijaot un cha dinaydayaw hi Apo Jos khapo hi nunlomanana ay tay pi'takhuwa'.

Chin ni'-amungan Paul hana uchumna an apostol

2 ¹ Nalahin chi himpolo ta han apat hi tagwon ja immuy ami khu ay Barnabas hichi ad Jerusalem, ja initud mi hi Titus. ² Immuja' hichi, ti hijah tay chi empanomnom Apo Jos hi ato', ta ipa-innila' hana namati hichi hini Ebanghelyo an khun u ekaskasaba ay cha nuy Hentil. Emmatam ami hichi ad Jerusalem ja enajakha' hachi papangulun chi namati hotti un ami immi'-igway. Ja nun-ali' an amin ay chicha hana khun u itudtuchu ta mapto' un cha apfuluton. Ti unchani kaykhu ja achi me'-oh-ohha hatu an papangulu ja ma-id kan inherpfen hachi intudtuchu' hana Hentil chin hopapna ja ingkhana ad ugwani. ³ Hotti inapfulut cha, ti hi Titus an nun-ibpfa' an Hentil, ja agkhuy cha impapilit an mumpakugit an amat ay ni khun aton chi Hudju. ⁴ Ti gwacha hana uchumna an ni'-amung ay cha'mi an khun mangali hi un cha namati, muti agkhuy cha. Hay hatu ja ni'-amung cha ta e-ellengan cha nu ngachah chi khun mi aton an namati ay Kristo an achi khun mangunud hana urchin chi Hudju. Unagkhu la-ahna ja hay penhod cha ja un mi pfangngachon hay hana urchin an namabpfalud ay cha'mi. ⁵ Muti agkhuy mi mangkay inunud hatu an penhod cha, ta achi marmarman hitay umannung an Ebanghelyo an i

ta-o pinati. ⁶ Ja hay hachi papangulun chi namati ad Jerusalem ja ni'-apfulut cha hana khun u itudtuchu, ti ma-id ma-ali cha ay ha-in. Achi' kayakhu ehnger hay hato papangulu an nangapfulut hana intudtuchu', ti ay Apo Jos ja ma-id allona hi akhakhaja khapo hi haad na. ⁷ Hotti hay hachi papangulu ja na-orman cha an impulung Apo Jos ay ha-in an mangtuchu ay ni Ebanghelyo hay hana Hentil, an amat khu ay Peter an impulung Apo Jos ay hija an manudtuchugwan hay hana Hudju. ⁸ Ti hi Apo Jos chi nangchat ay ni apfalinan Peter an manudtuchugwan hachi Hudju, ja hija khu chi nangchat ay tay apfalina' an manudtuchugwan hana Hentil. ⁹ Hotti hay hachi nipfilang hi nun-atakhay an papangulun chi namati ad Jerusalem, an cha James ja hi Peter ja hi John, ja un chaagkhu inannila an hi Apo Jos chi nangchat ay tay apfalina', ja ni'-alamanu cha ay cha'mi ay Barnabas ta pangtikhan an apfuluton cha'mi an midchum ay chicha an muntamu ay ni tamun Apo Jos. Ja hay nunhappitanan mi ja cha'mi ay Barnabas chi umuy hana Hentil ta ikhad cha an manudtuchugwan hana Hudju. ¹⁰ Hay oha an empfokha cha ja

etoloy mi koma an tulungan hay hana napubli an Hudju, ja hijah tay chi ehehemad u an aton.

Chin nanghinglan Paul ay Peter ad Antokya

¹¹ Numpfangngad ami ad Antokya ja immali hi Peter. Ja inhingar u hija, ti gwa han impukhit na. ¹² Ti chin pengpenghana ja maphod chi khuna pe'-at an, anong un Hudju wenno Hentil, hon khun me'-orpfong. Muti unagkhu immali hachi narpu ad Jerusalem an hennag apostol James ja khun cha allon hi paniyaw chi mimidchum hay hana namati an Hentil an agkhuy nakugit. ^a Toma-ot hi Peter hi pamahigwan cha ay hija, hotti empokhong na an khun me'-orpfong hi Hentil. ¹³ Hachi uchumna an namati an Hudju ad Antokya, ja ne'ta-ot cha ja achi cha khu podhon an midchum hachi Hentil an anong un cha anila an nehahalla hitay. Anong un hi Barnabas ja ne'-ampoy ay chicha.

¹⁴ Hi nanginnilaa' an achi cha khun unuchon hitay umannung an Ebanghelyo, ja nun-ihingar u hi Peter ay chuy acho'lan chi namati ja inali' hi, "Anagkha ta un he-aon impapilit mu an unuchon hato Hentil hana ugalin chi Hudju? Chun he-a ja Hudju a, ja tenaynam chin ni'takhuwam

^a 2:12 Hay allon ni Urchin Moses ja achi mapfalin an me'-an chi Hudju hana pfu-un Hudju an ma-ali hi Hentil, ti hana uchumna an khun ihchan chi Hentil ja paniyaw ay chicha an Hudju.

khapo hi namatiyam ay Hesu Kristo, hotti amat a hi Hentil ad ugwani.”

15 Ja nun-echalanchan u an nangali ay Peter hi, “Neto'khong ta an Hudju. Hotti achi ta mi'padchung hana Hentil an achi khun umunud hana urchin Moses. 16 Muti ani'-ila ta an pfu-un hini pangunuchan ay ni urchin Moses chi khapo na hi pipfilangan ay Apo Jos hi magpong, ti un hini pamatiyan ay Hesu Kristo ja angkhay. Hotti chita khu an Hudju ja namati ta ay Kristo Hesus ta ipifilang chita hi magpong ay Apo Jos khapo hi namatiyan ta, an achi khapo hi i ta pangunuchan ay ni urchin Moses. Ti ma-id oh-ohha hi mipifilang hi magpong khapo hi khuna pangunuchan hi urchin. 17 Ja hay penhod ta ja ipifilang chita ay Apo Jos hi magpong khapo hi nidchuman ta ay Kristo. Ja tayya an inapfulut ta an ma-id nat-onan ta hay hana Hentil an un ta-o numpapadchung an napfahulan. Unchani ja gway mangali hi, ‘Niya an hi Kristo chi khumapo hi pfumahulan cha, ti achi cha unuchon hana urchin.’ Munnaud an nehalla hitay hi i cha allon. 18 Ti hitay urchin ja una ipatikhaw an pfimmahor ta-o, ti ma-id olog ta-o an mangunud an amin ay ni urchin. Hotti, nu pfangngacho' hini punhochola' hi urchin ja pfumahola'.

19 Chin khun u punhocholan ay ni urchin Moses ja anila' an ma-id olog u an mangunud an

amin ay ni allona, hot dusaona' chamchama ay Apo Jos khapo ay ni urchin. Hijaot un ad ugwani ja pfu-un hini urchin chi punhohodlana' ta gway ato' an mi'takhu ay Apo Jos hi ma-id chi poggogna. 20 Nidchuma' an ne-etoy ay Kristo hichi kros, hotti hi Kristo mahpay chi mamattakhu ay ha-in. Ti hini nepognachan tay pi'takhuwa' ad ugwani ja hitay pammati' ay Kristo an Empfalay Apo Jos, an nangpatikhaw ay ni pamhod na ay ha-in hi nangchatana ay ni pi'takhuwana. 21 Hotti achi' ipa'-igwin hitay khohkhoh Apo Jos. Ti nu hini pangunuchan ay ni urchin Moses chi khapo na ja un ta mipifilang hi magpong hot ma-id inherpfin chin natajan Kristo.” Hay hato chi nun-ali' ay Peter ad Antokya.

Achi punhohodlan hini urchin an mangchat hi pi'takhuwan

3 1 Natottot aju an eGalatia! Ngay nangapfu ay cha'ju ta i aju na-allilaw? Anagkha ta emmat aju hina? Chu-un nalawag chin enat mi an nangtuchu ay cha'ju ay ni oma'-atan chin natajan Hesu Kristo hichi kros. 2 Epfokha' adchiya tugwali ay cha'ju, ngay enat ju ta nagwachaana aju ay ni Espiritu Santo? Un chah khapo hi ni'-unuchan ju ay ni urchin Moses? Pfu-un, ti nagwachaana aju ay ni Espiritu Santo khapo hi namatiyan ju ay ni Ebanghelyo an chengngor ju. 3 Un aju munnaud an natottot! Chu-un

chin namatiyan ju ja khun aju munhochor ay ni Espiritu Santo. Ja anagkha ta unagkhu ad ugwani ja hay toloy ni khun ju aton ja un aju agkhu munhochor ay ni apfalinan ju an mangpaphod ay ni pi'takhuwan ju? ⁴ Un chah ma-id chi hay impfungpfungan hay hana cho-or an maphod an enat Kristo ay tay namatiyan ju? Alom adni' ja achi amat hina. ⁵ Nomnomon ju akay nu ngay khapo na ta khun ichat Apo Jos hini Espiritu na ay cha'ju ja khun ma-at chi milagro ay cha'ju. Pfu-un mangkay hini ni'-unuchan ju hi urchin Moses, muti khuna aton hato khapo hi namatiyan ju ay ni chengngor ju an Ebanghelyo.

⁶ Nomnomon ta-o hi Abraham. Allon ni Hapit Apo Jos hi, "Pinatin Abraham hi Apo Jos, hijaot un impfilang Apo Jos hija hi magpong."^b ⁷ Hotti niya an ituchu na ay cha'ju an hana gway pammata na, ja mipfilang cha hi holag Abraham. ⁸ Ja ene'chan Apo Jos chin hunhunana an mipfilang hi magpong hana Hentil nu mamati cha. Hitay hini penhod na an hapiton chin nangpa-innilaan Apo Jos ay Abraham hi nangarjana hi, "Khapo ay he-a, Abraham, ja ekhohkhoha' hana tatakhu hi apfuglapfuglay."^c ⁹ Hotti an amin hana nahamad chi pammata na ay Apo Jos an amat

ay Abraham, ja midchum cha an mekhohkhohan.

¹⁰ Hana ayya munhochor ay ni khun cha pangunuchan ay ni urchin Moses ja ma-id chamchama olog cha an mangunud an ami-amin, hot dusaon Apo Jos chicha hi ma-id chi pogpogna. Ti allona ay ni hapit Apo Jos hi, "Madusa hi ma-id chi pogpogna hana achi khun mangunud an amin hay hana urchin an impatula' Apo Jos."^d ¹¹ Hotti matikhaw ta-o an ma-id oh-ohhah takhu hi mipfilang hi magpong ay Apo Jos khapo hi khuna pangunuchan hay hana urchin. Ti amat heto chin impatula' Apo Jos hi nangarjana hi, "Hana mipfilang hi magpong khapo hi namatiyan cha ay ha-in ja chicha hana mi'takhu ay ha-in."^e ¹² Muti munnaud an nat-on hitay pammata ay ni pangunuchan hi urchin. Ti allon tay Hapit Apo Jos hi, hini mamhod an mi'takhu ay Apo Jos khapo hi pangunuchana ay ni urchin Moses ja mahapor an unuchona an amin hana ni-urchin.^f ¹³ Muti ma-id olog ta-o an mangunud an amin hana urchin hotti madusa ta-o koma an amin, muti immali hi Kristo ta hinaniyan chita-o ay ni i ta-o adusaan, ja hijay nefakhat hichi kros ta pfu-un chita-o. Hijah tay hini nitula' an Hapit Apo Jos hi nangarjana hi,

^b 3:6 Genesis 15:6 ^c 3:8 Genesis 12:3; Genesis 22:18

^d 3:10 Deuteronomy 27:26 ^e 3:11 Habakkuk 2:4 ^f 3:12 Leviticus 18:5

“Nu gway patajon cha hi takhu an i cha impfitin hi ajiw, ja hitay chi panginnilaan an dinusan Apo Jos hija.” § 14 Enat Hesu Kristo hitay ta gway aton hana Hentil an midchum an me'pfanoh hana ingkarin Apo Jos ay Abraham, ja ta magwacha an ta-o ay ni ingkari na an Espiritu Santo khapo hi pammati ta-o.

Nahhun chin ne'tobpfalan Apo Jos ay Abraham ja un michat hini urchin Moses

15 Hotti tayya a-akhi, han pangchipatan an khun aton chi tatakhu, an hini napermaan an tulag, ja achi mapfalin an mapa'-i. Achi mapfalin an a'-aanan ja chumchuman.

16 Hotti amat hina khu hana ingkarin Apo Jos ay Abraham ja hini oha an holag na. Allo' hi un oha chi holag na, ti chin hapit an impatula' Apo Jos an “holag” ja pfu-un hana cho-or an Hudju an holag Abraham, muti hay podhona an hapiton ja hini oha an holag na an hi Kristo.

17 Ma-awatan ju koma an nahhun chin ne'tobpfalan Apo Jos ay Abraham, ja umuy chi apat hi khahot ta han tolompolo hi tagwon ja un ichat Apo Jos chi urchin hay hachi Hudju. Hotti chin nangchatan Apo Jos hay hana urchin ay Moses ja achi mapfalin an ipa'-igwina chin ingkari na ay Abraham. 18 Ma-id chi inherpfan ni ingkarin Apo Jos

nu khahin un unuchon an amin hana urchin Moses ja un michat hini ingkari na. Hay umannung an oma'-atana ja inchat Apo Jos ay Abraham chin ingkari na khapo ta inali na, an pfu-un khapo hi nangunuchan Abraham hi urchin.

19 Unchani ja allon ju hi, “Un chah ma-id itolong tay urchin an inchat Apo Jos?” Ja gwacha, ti hini nangchatan Apo Jos ay ni urchin ja ta annilaon hana tatakhu an khun cha pfumahor khapo hi achi cha khun pangatan ay ni urchin. Gawwacha hini urchin ingkhana chin immaliyan chin holag Abraham an hi Kristo ja un mipa-annung chin ingkarin Apo Jos. Matikhaw an napfarpfalor chin ingkarin Apo Jos ay Abraham mu hini urchin, ti chin nangpa-innilaan Apo Jos chin urchin ja hennag na hachi angher an i nangpa-innila ay Moses ja unaot ipa-innila chin tatakhu. 20 Muti chin ne'tobpfalan Apo Jos ay Abraham ja ma-id uchumna hi hennag na, ti inhimung Apo Jos an ni'hapit ay Abraham.

21 Unchani ja khemhon ju un hay podhona an hapiton ja un munchu'-ukhan hana urchin ja hana ingkarin Apo Jos. Achi mapfalin. Agkhuy numpapadchung hini itolong cha muti achi cha munchu'-ukhan. Nu gwa koma hay inchat Apo Jos hi urchin an pangalan hana

§ 3:13 Deuteronomy 21:23

immunud hi pi'takhuwan an ma-id chi pogpogna, hot mapfalin an un cha ikhad hon numpfalin cha hi magpong ay Apo Jos khapo hi pangunuchan cha ay nuy urchin. ²² Muti ma-id. Ti allona ay ni nitula' an hapit Apo Jos hi an amin chi tatakhu ja nakhakha'-utan cha hi pfahor. Hotti hana mamati ay Hesu Kristo chi pangchatan Apo Jos hana maphod an ingkari na.

²³ Chin agkhuy immaliyan Kristo an pinati ta-o ja napfabpfolud ta-o ay ni urchin an khenong chi hijay nangalad ay chita-o ingkhana chin nangpa-innilaan Apo Jos ay ni oma'-atan chi pammati. ²⁴ Hotti hay hachi urchin chi nangpadchong ay chita-o ingkhana hi immaliyan Kristo, ja un ta-o mipfilang hi magpong khapo hi namatiyan ta-o ay hija. ²⁵ Ad ugwani ja pfu-un mahpay hini urchin chi mangpadchong ay chita-o, ti immali mahpay hi Kristo an pinati ta-o.

Hana umannung an empfapfalay Apo Jos

²⁶ Anong un cha'ju an Hentil, khapo hi pammati ju ay Kristo Hesu, ja numpfalin aju hi empfapfalay Apo Jos. ²⁷ Ti an amin hana numpabautisar khapoh namatiyan cha ay Kristo ja nidchum cha ay hija ta hini atona ja hijay pe'-at cha. ²⁸ Hotti oh-ohha ta-o an amin ay Kristo Hesus, Hudju ja Hentil, himpfut ja pfu-un, lala-e ja pfupfai. Ma-id allon Apo Jos

hi akha'khaja ay chicha an un numpapadchung. ²⁹ Hotti gwacha ta-o ayya ay Kristo hot mipfilang ta-o an holag Abraham, ja me'pfanoh ta-o an amin hana ingkarin Apo Jos hi ichat na ay Abraham ja hana holag na.

4 ¹ Hitay chi oma'-atana, an hini ung-ungnga an mamano an amin ay ni enachangjan ama na, ja un mipadchung chamchama hi himpfut. ² Ti gwacha hana pfantay na, ja gwacha hana mangpapt'o ay ni pfanoh, ingkhana hi machakngan chin arkhaw an ene'chan ama na an pipulangan ni pfanoh ay hija. ³ Amat hina khu ay chita-o chin agkhuy ta-o namatiyan, an un ta-o amat hi unga, an cho-or chi un-unuchon ta-o an ugalin chin a-ammod ta-o. ⁴ Muti unot nachakngan chin timpo an ene'chan Apo Jos ja hennag na hini Empfalay na ta eto'khong han ohan pfupfai. Ni'takhu hija an khun mi'-unud hana urchin Moses, ⁵ ta matoy an mangpfu-aan hana napfalud hi urchin, ta gway aton cha an mipfilang hi empfapfalay Apo Jos. ⁶ Ja hay enat Apo Jos an nangpatikhaw hi nang-empfalajan chita-o ay hija, ja hennag na hini Espiritu Santo an ingkarin Hesu Kristo an Empfalay na ta me'gawwacha ay chita-o. Hijaot un ta-o allon hi "Ama" ay Apo Jos. ⁷ Hotti pfu-un aju mahpay himpfut, ti empfapfalay cha'ju ay Apo Jos, ja

me'pfanoh aju hana pfanoh an
michat hana empfpfalay na.

Chin pani-ar Paul hachi eGalatia

8 Chin agkhuy ju pay
nanginnilaan ay Apo Jos ja
himpfut aju hay hachi khun ju
daydayawon an pfu-un
umannung an jos. 9 Muti ad
ugwani ja inannila ju hi Apo Jos,
an hijay nangi'-innila ay cha'ju.
Ja anagkha ta podhon ju an
pfangngachon hay hachi khun ju
dayawon an ma-id herpfi cha ja
ma-id apfalinan cha an manakhu
ay cha'ju? Un ju chah podhon an
mumpfalín khu hi himpfut cha?
10 Allo' hitay, ti niya an khun ju
unuchon hay hana urchin chi
Hudju an khun mungngilin hi
arkhaw, ja pfulan, ja pfehta, ja
tagwon! 11 Gwacha han ta-ot u,
ti unchani ja ma-id pfungan chin
pfinlay u an nangtudtuchugwan
ay cha'ju.

12 A-akhi, tayya han ilulud u
an itukhun ay cha'ju. Aton ju
koma hitay enat u an anong una'
Hudju, ja numpfalino' hitay
achor u an amat ay cha'ju an
Hentil an agkhuy nakha-utan ay
ni urchin chi Hudju. Ja ma-id chi
hay pukhito' ay cha'ju. 13 Anila'
an agkhuy ju nalichuwan chin
nun-agwaa' hina gwachaan ju
khapo ta nunchokhoha'. Ja
hichuy chin pengpenghan chi
nangkasabaa' ay cha'ju ay ni
Ebanghelyo. 14 Anong un aju
nalikhatan khapo ay chuy
nunchogha' ja ma-id impatikhaw
ju hi napukhit an agkhuja'
enenghay ay cha'ju. Minangiliya'

an amat hi angher Apo Jos ja
amat khu ay Kristo Hesus. 15 Ja
tihtikhuwa' hini otong an
pamhod ju, an un ad-achi hot
u-iton ju hinuy mata ju ta ichat
ju ay ha-in. Ngay chimmalat ta
napfau chin pamhod ju? 16 Un
aju chah pfimmuhur ay ha-in
khapo ay ni umannung an khun
u allon? Achi adni' amat hina.
17 Hay hana khun muntudtuchu
hi nehahalla ja inaku-akuy
cha'ju, muti nange-enchallomot
hini napukhit an nomnom cha.
Podhon cha pay an
mi-achawwiya' ay cha'ju ta
chichay tangachon ju. 18 Achi
napukhit chi mangakuy hi takhu
nu ma-id chi hay napukhit hi
nomnom cha. Ti maphod hinuy
enat ju ay ha-in chin
agawwachaa' hina, ja alom ja
etoloy ju ad ugwani. 19 Cha'ju an
empfpfalay u, nunhegla chin
nunlikhata' ay cha'ju an amat ay
ni punlikhatan chi pfupfai hu-un
tomo'khong, ta gway enat ju an
namati ay Kristo. Ja tan amat hi
un u ipiggwa an amat hi
tomo'khong, ti tan etoloy u an
munlikhat ingkhana hi matikhaw
ay ni pi'takhuwan ju hini
oma'-atan Kristo. 20 Gawwachaa'
koma hina gwachaan ju ta
ma-uyyad hitay nomnom u, ti
tayya an ma-id mapto' hi uja'
aton ay cha'ju.

Hini ipadchungan cha Hagar ay Sarah

21 Cha'ju an mamhod an
mi'-unud hay hana urchin Moses
ta gway aton ju an mi'takhu ay

Apo Jos, anila ju chah hini podhona an hapiton? ²² Ti allona ay ni hapit Apo Jos an chugwa chin empfalay Abraham an linala-e. Chin oha ja empfalay na chin himpfut an hi Hagar, ja chin ayya aha ja empfalay na ay Sarah an ahagwana an pfu-un himpfut. ^h ²³ Chin ayya empfalay na hi himpfut ja nihapfin khapo hi nomnom chi takhu. Chin ayya empfalay na ay ahagwa na an hi Sarah ja nihapfin an me'-annolot ay ni ingkarin Apo Jos. ²⁴ Gwa han ituchun tay an na-at. Hay hatu pfinapfai ja ipatikhaw cha chin chugwa an ne'tobpfalan Apo Jos hi tatakhu. Hi Hagar ayya ja ipatikhaw na chin ne'tobpfalan Apo Jos ay Moses hichi pfuludna an Sinai ad Arabia an nangchatana chin urchin chi Hudju. Ja hana ayya holag Hagar ja chicha chi himpfut chin urchin Moses. ²⁵ Hi Hagar ja mipadchung ay ni pfuludna an Sinai ad Arabia. Ja mipadchung khu ay ni pfuglay an Jerusalem ad ugwani, ja amat hi ammod an amin chi Hudju an khun munhochor ay ni pangunuchan cha hi urchin Moses ta mi'takhu

cha ay Apo Jos, hotti himpfut cha hi urchin.

²⁶ Hi Sarah ayya an pfu-un himpfut ja ipatikhaw na hini na-ilangitan an Jerusalem an amat hi hija chi ina ta-o an namati an nawaya-an ay ni urchin an namabpfalud ay chita-o. ²⁷ Ti allon ni hapit Apo Jos hi,

“Mun-an-anla a an pfupfai an mumpfahig.

Mun-ugwap a an mangpa-innila ay ni pun-an-anlaam, he-a an pfupfai an agkhuy namacha hi likhat chi tomo'khong.

Ti hini pfupfai an tenaynan ahagwa na, ja cho'cho'-or chamchama hay hana empfalay na mu hay hana pfinapfai an agkhuy nihijan.”ⁱ

²⁸ A-akhi, chita-o an namati ay Kristo, ja oma'-at ta-o ay Isaak, an numpfalin ta-o hi empfalay Apo Jos khapo chin kari na. ²⁹ Amat khu chin na-at ay Isaak an nihapfin khapo ay ni apfalinan ni Espiritun Apo Jos, an pinalikhat chin ibpfa na an hi Ismael an un nihapfin khapo hi nomnom chi takhu. Ni'padchung

^h 4:22 Chin enat Ismael an empfalay Hagar an nitu'khung ja mapfaha ay ni Genesis 16:1-16; chin enat Isaak an empfalay Sarah an nitu'khung ja mapfaha khu ay ni Genesis 21:1-7.

ⁱ 4:27 Isaiiah 54:1. Hay ituchun Paul ay tay ja hana mipadchung hi empfalay Sarah ja hana namati ay Hesu Kristo an neto'khong hi na-ispirituwan. Ja cho'cho'-or hay hatu mu hana Hudju an holag Abraham muti ma-id pammati cha ay Kristo.

ad ugwani, an pfuhulon hana pfinalud chi urchin hay hana numpfalin hi empfpafalay Apo Jos khapo hi namatiyan cha ay Kristo. ³⁰ Muti nomnomon ta-o hitay nitula' an Hapit Apo Jos hi nangarjana hi, "Pakakom hini pfupfai an himpfut ja hini empfalay na. Ti achi me'pfanoh hini empfalay chi himpfut ay ni pfanoh ni empfalay chi pfu-un himpfut."^j ³¹ Hotti chita-o ayya, a-akhi, an namati ja achi ta-o ma-ali hi empfalay chi himpfut, ti empfpafalay chita-o hi pfu-un himpfut.

Impfu-aan Kristo hana himpfut ni urchin Moses

5 ¹ Impfu-aan chita-o ay Kristo ta achi ta-o munchochodcha an himpfut. Hotti hitay chi eta'chokhan ju an achi ju khu pfangngachon hini urchin Moses ta mumpfalin aju khu hi himpfut. ² Chonglon ju hitay allo'. Ha-in an hi apostol Paul, ja hay allo' ay cha'ju ja nu khulat ta apfuluton ju an mi'pakugit, hot ma-id inherpfin chin enat Kristo ay cha'ju. ³ Ti ipiggwa' an allon ay cha'ju an hini lala-e an mumpakugit ja mahapor an unuchona an amin hay hana urchin Moses. ⁴ Cha'ju an mangehchor ay ni khun ju pangunuchan hi urchin ta mumpfalin aju hi magpong, ja un aju immachawwi ay Kristo, ti chin-ug ju hini khohkhoh

Apo Jos. ⁵ Chita-o ayya an nange-ehchor ay Kristo, ja un ta-o hahadchon hot pumppfalinon chita-o ay Apo Jos hi magpong. Hitay chi mamahhod hi ma-at khapo hi pammati ja apfalinan ni Espiritu Santo an gawwacha ay chita-o. ⁶ Ti nu nidchum ta-o ay Kristo ja pfu-un hay i ta-o nakugitan chi tikhan Apo Jos, ti hay podhona ja gway pammati ta-o ay Kristo Hesus, hotti matikhaw koma ay ni aton ta-o an mamhod hana i-ibpfa an tatakhu.

⁷ Chin pengpenghana ja maphod chin ni'-unuchan ju ay Kristo. Ja ngachah chi hemmalegwa ay ni immunuchan ju ay ni umannung an tukhun? ⁸ Hini khun cha aton an mamarpfali ay cha'ju ja agkhuy narpu ay Apo Jos an nangajakhan ay cha'ju. ⁹ Un ammuna ay ni oh-ohha an takhu an muntuchu hi nehahalla ja ma-alinan aju an amin, an amat ay ni it-ittang an pfino'pfo' an ipala'-ukhu na hini cho-or an alena. ¹⁰ Munchomo-a' an inapfulut ju hini intuchu' an umannung an tukhun khapo ay Kristo. Hotti dusaon Apo Jos nu ngachah nuy an takhu an mangallilaw ay cha'ju.

¹¹ A-akhi, achi ju pattiyon hini allon cha an anong un ha-in, ja khun u anu ekasaba an mumpakugit hana Hentil an namati. Nu umannung hitay ja

^j 4:30 Genesis 21:10

anagkha mah ta pahipahigwona' hana Hudju ingkhana ad ugwani? Hay pfom-onan cha ay ha-in ja hini khun u itudtuchu an un angkhay chin natajan Hesus hichi kros chi punhocholan ta-o. Hotti nu pi-idchum u an ituchu chi mumpakugit hot ma-id koma pamahigwan cha ay ha-in.

12 Hay hana khun umali hina an komorkor hi nomnom ja epa-akhaja cha hini nakugitan cha, ja anong khu ja e-ar-alla chaot mah ta mumpapnah cha!

13 A-akhi, enajakhan chita-o ay Apo Jos ta mawaya-an ta-o hi urchin. Muti ad ugwani an nawaya-an ta-o ja achi ta-o unuchon hana napukhit an penhod chi achor, ta un ta-o gwot muntitinnolong khapo hi pamhod. 14 An amin hana urchin Apo Jos ja ne-ohha ay tay an oha an urchin hi nangarjana hi, "Podpodhon ju hana papadchung ju an tatakhu, an amat ay ni pamhod ju ay ni achor ju." ^k

15 Muti nu khulat ta mumpipinnahiw aju ja amat aju hi aho an pomanapattoy, ja tikhan ju ti lo'tat na ja mapa'-i chi oha-ohanna ay cha'ju ja hini pun-oh-ohhaan ju.

Hini Espiritu Santo chi mangpadchong ay ni pi'takhuwan ta-o

16 Hitay chi itukhun u ay cha'ju, a-akhi. Apfuluton ju hini aton ni Espiritu Santo an

mangpadchong ay ni pi'takhuwan ju. Hotti achi ju unuchon hana napukhit an penhod chi achor. 17 Ti hana napukhit an penhod chi achor ja mipfuhur ay ni penhod ni Espiritu Santo. Ja hana penhod ni Espiritu Santo ja mipfuhur hana penhod chi achor. Munchichinnu'-ukhan cha, hotti achi ta-o ma-at hana penhod ta-o an aton. 18 Nu hini Espiritun Apo Jos chi mangpadchong ay chita-o ja achi ta-o mahpay himpfut chi urchin.

19 Matikhaw hay hato napukhit an khun aton chi achor, an amat ay ni pe-er-an hi pfu-un ahagwa, ja hana napupukhit an penhod chi achor an khun aton hana agkhuy nanginnila an pfuma-in. 20 Ja amat ay ni pundayawan hi achi umannung an jos, ja hana pfuni, anap ja hiblot, ja pumpfipfinnuhhulan, hahannu, olom, pfungot, ja un hitay achor chi pachot-anan. Ja amat ay ni punchichinnu'-ukhan, 21 ámoh, pfinutong, ja hana numpfino-ob-on an na-inlubungan an pun-an-anlaan, ja hana uchumna an amat heto. Ina-alli' ay cha'ju, ja tan ipiggwa' an allon ad ugwani, an hana khun mangat hay hato ja achi cha midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos.

22 Muti hay hato hini pfunangan ni Espiritu Santo an

^k 5:14 Leviticus 19:18

gwa ay ni ohan takhu. Gway pamhod na, mun-an-anla, malenong chi nomnom na, na-anuh, ja magmakhohkhoh. Ja atona chi maphod hi padchung na an takhu, mapagtarkan, ²³ na-upfay, ja natukhun. Ma-id urchin hi mangpagwa ay cha tay maphod an ugali. ²⁴ Hotti chita-o an tatakhun Hesu Kristo, ja nepfakhat hana na-inlubungan an nomnom ta-o hichi kros ja an amin hana napukhit an penpenhod chi achor. ²⁵ Nichatan ta-o hi pi'takhuwan an narpu ay ni Espiritu Santo, hotti mahapor an hijay mangpadchong ay ni aton ta-o an mi'takhu. ²⁶ Achi ta-o mumpa-akhaja, ja manengehenger, ja manghen-e-ennaamoh.

Aton ta-o chi maphod an amin hi tatakhun

6 ¹ A-akhi, nu khulat ta gway ma-innila hi pfimmahor ay cha'ju, ja cha'ju an khun echalan ni Espiritu Santo ja tukhunon ju hini pfimmahor ta chu'khona. Ep-ephod ju an tukhunon ja pa-ennongan ju, ti unchani ja nakhujud aju ja ne'-at ju hini pfahor na. ² Hay maphod hi aton ja, nu gway machamot hi punlikhatan chi ohanna ay cha'ju, ja manghintitinnolong aju. Hitay chi aton an umunud hana in-urchin Kristo. ³ Ja nu khulat ta gway mumpa-akhaja anong un ma-id chi epa-akhaja na, ja un hini achor na chi

lenahlahana. ⁴ Oha-ohanna hon inut-utnu na hini ne'-at na ta maphod ayya ja munchenor. Ja achi khahin una ipadchupadchung hini enat na hi enat chi uchumna. ⁵ Ti gwahchinonon hon ikhad hija ay ni enat na.

⁶ Hini takhu an natuchugwan ay ni Hapit Apo Jos, ja mahapor an ichatan na hini nangtuchugwan ay hija hana maphod an gwa ay hija.

⁷ Achi mapfalin an lahlahan hi Apo Jos, hotti achi ju pfarpfalijan hini achor ju. Ti hini itanum ni ohan takhu ja hijay pfof-ona.

⁸ Hotti hini takhu an mangat ay ni napukhit an penhod ni achor na ja padchungnay un nuntanum hi napukhit, ja hay pfof-ona ja hini apa'-iyana an ma-id chi pogpogna. Hini ayya muntanum hi maphod an ituchun ni Espiritu Santo, ja hay pfof-ona ja hini nahamad an pi'takhuwan an ma-id chi pogpogna an ichat ni Espiritu Santo. ⁹ Achi ta-o humikha an khun mangat hi maphod, ti umali han timpo ja maphod han pfof-on ta-o nu achi ta-o inganuy. ¹⁰ Hotti, an amin hi timpo nu mapfalin, ja aton ta-o chi maphod an amin hana tatakhun, om-omod hana i-ibpfa ta-o an namati.

Hini gway pfallor na ja hini nunlomanan Apo Jos ay tay pi'takhuwan ta-o

¹¹ Tayya an ha-in chi muntula' ay tay ang-angonoh na, hotti ma-imatunan ju, ti mango-otong

hitay panula' u.^l ¹² Gwacha hana mamhod an madayaw cha hi tatakhu ja chicha hana mangpapilit an mumpakugit aju. Ti anila cha an palikhaton hana i-ibpfa cha an Hudju chicha nu ituchu cha an angkhay chin natajan Hesu Kristo hichi kros hi pipfilangan hana namati hi magpong ay Apo Jos. ¹³ Muti anong un hana nakugit, ja achi cha khun unuchon an amin hana urchin Moses. Hay podhon cha ja mumpakugit aju ta gwa kan kaykhu chi ehnger cha khapo ta chichay nangali. ¹⁴ Ay ha-in, ja ma-id uchumna hi uja' eh-ehnger nu pfu-un chin natajan Apo Hesu Kristo hichi kros ta en-atoy na hana pfahor ta-o. Ja padchungnay nidchuma' an ne'pfakhat ay Kristo hotti chin-ug u an amin hana pfalolan chi agkhuy namati heto lota, ja achi khu pfalolan hay hana agkhuy

namati hana ipfilang u hi napfalor ad ugwani. ¹⁵ Ma-id akha'khaja ay cha nuy nakugit wenno agkhuy, ti un hihiya an numpadchung, ti hay napfalor ja hini nunlomanan Apo Jos ay tay pi'takhuwan ta-o.

¹⁶ Hay kalalag u ay cha'ju an khun mangunud ay tay intuchu', ja epaphod koma Apo Jos hini pi'takhuwan ju ja nignikhaon cha'ju. Ja amat hina khu an amin hana tatakhun Apo Jos.

¹⁷ Mete-a ad ugwani ja mepokhong hini khun cha pamalikhatan ay ha-in, ti tan napfilapfilatan hitay achor u khapo hi ni'-unucha' ay Hesus, ja hitay chi panginnilaan an ohaa' an pfaar na.

¹⁸ Angkhaynana hi allo', a-akhi', hotti hi adni' Apo Hesu Kristo chi mangkhohkhohan ay cha'ju. Amen.

^l **6:11** Hay khun aton Apostol Paul ja khuna ipatula' hana tula' na hay skriba an amat hi sekretario. Muti ay ni angonohna hon hijay numperma ta panginnilaan an narpu ay hija hini tula'.